

Dorpsplan

Zwammerdam

2018-2022

Alphen aan den Rijn

Inhoud

1

Een plattelands-
gemeente met
een dorp in
een dorp

2

Onze visie
op het dorp

3

Speerpunten
2018-2022

4

Uitvoering van
het dorpsplan

Bijlage 1: Doorgaande
ontwikkelingen en
reguliere activiteiten

Bijlage 2:
Cijfers van het dorp

1

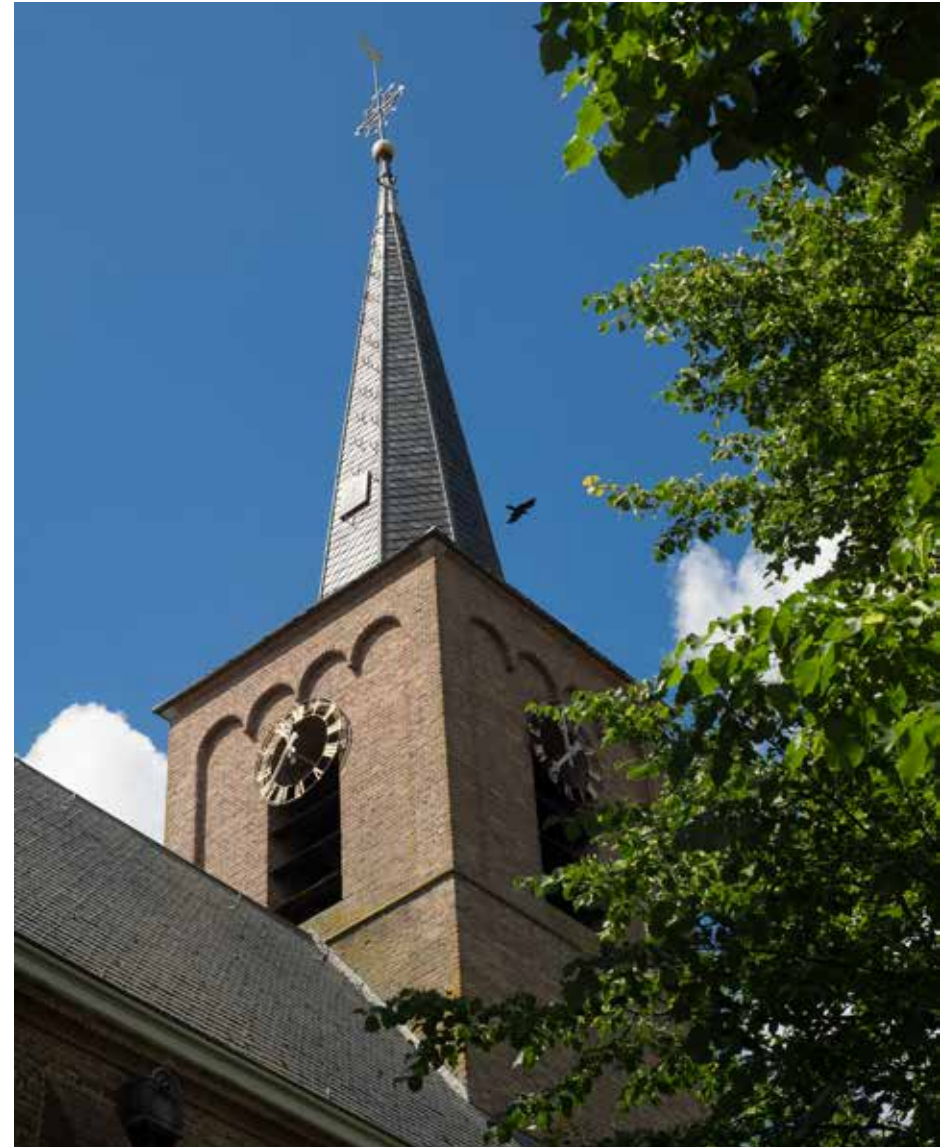
Een plattelands- gemeente met een dorp in een dorp

Het dorp Zwammerdam ligt aan de Oude Rijn nabij Bodegraven en is het meest oostelijke dorp in de gemeente. Het karakter van het dorp wordt bepaald door de landbouw en de bedrijvigheid aan de Oude Rijn. Ipse de Bruggen (Landgoed Hooge Burch), een grote instelling voor verstandelijk gehandicapten, heeft een groot aandeel in de gemeenschap. De 500 bewoners en hun verzorgers vormen eigenlijk een dorp in het dorp.

Zwammerdam heeft een kleine en compacte oude kern met kronkelende straatjes en historische bebouwing. Het is een van de weinige dorpen in de Rijnstreek die gebouwd zijn rondom een plein, in tegenstelling tot lintbebouwing.

Voor de dagelijkse boodschappen, de apotheek of de tandarts moet men het dorp uit. Er zijn wel een huisarts en een fysiotherapeut aanwezig. Zwammerdam bevat twee kerken, een school, een bakker, een kapperszaak en een benzinepomp. Het schoolgebouw

van de opgeheven openbare school is in gebruik genomen als tijdelijk dorpshuis en er is ook een gemeenschapszaal in het dorp. Hoewel Zwammerdam dicht tegen Bodegraven aan ligt, met alle voorzieningen van dien, is het een zelfstandige gemeenschap die de leefbaarheid in het dorp hoog in het vaandel heeft.

2

Onze visie op het dorp

In Zwammerdam zijn de bewoners zeer betrokken bij elkaar en bij hun dorp. Het verenigingsleven bloeit en er is ook een actieve belangenvereniging die stevig geworteld is in de gemeenschap. Zij is een goede gesprekspartner van de gemeente. De belangenvereniging heeft een aantal jaren geleden een dorpsvisie en een woningbouwvisie ontwikkeld en is die momenteel aan het herijken. De aanleiding hiertoe is een samenspel van factoren: het voornemen van Ipse de Bruggen en het dorp om meer naar elkaar toe te groeien, de nieuwbouw van een multifunctionele accommodatie (MFA), de ontwikkeling van de Spoorlaan en de bestemming van de Buitendorpstraat als de school daar straks weggaat om haar intrek te nemen in de multifunctionele accommodatie. Al deze ontwikkelingen zijn van grote invloed op de toekomst van het dorp en daarom hecht de Belangenvereniging Zwammerdam eraan om haar visie op die toekomst te formuleren.

Tussen het dorp en landgoed Hooge Burch loopt de provinciale weg. Dit is echter niet de enige scheidslijn tussen beide samenlevingen. Waar hun werelden nu

nog grotendeels gescheiden zijn, streven het college van Gemeente Alphen aan den Rijn en de raad van bestuur van Ipse de Bruggen naar meer eenheid en samenwerking. Hoewel er aan beide kanten de bereidheid is om zich open te stellen voor meer contact, verloopt die zoektocht stap voor stap. Er zijn mogelijkheden tot meer verbinding en die worden verkend.

Zoals in alle omringende dorpen, zijn het dreigende vertrek van de jeugd en de aankomende vergrijzing een punt van zorg. Het dorp wenst hier tijdig op in te spelen door te investeren in een (passend) woning- en voorzieningenaanbod, dat aantrekkelijk is voor starters en jonge gezinnen en dat als zodanig bijdraagt aan een evenwichtige bevolkingssamenstelling. Bovendien is de (fysieke en digitale) bereikbaarheid van het dorp een belangrijke troef om de vitaliteit te waarborgen: bewoners hebben dan gemakkelijk toegang tot omringende voorzieningen, terwijl zij in hun directe woonomgeving kunnen genieten van het buitenleven en de gemoedelijke sfeer van Zwammerdam.

De cijfers van Zwammerdam worden “verkleurd” doordat de inwoners van Ipse hierin meegenomen zijn. Ondanks dat blijkt het gemiddelde inkomen in Zwammerdam hoog te zijn. De tevredenheid over het winkelaanbod is laag (er zijn nauwelijks winkels) en parkeerproblematiek wordt daar waar mogelijk bij reconstructies aangepakt.

3

Speerpunten 2018-2022

In de komende vier jaar krijgen onderstaande thema's extra aandacht in Zwammerdam, onderbouwd door de cijfers en ingegeven door de opgebouwde kennis van het gebied. Daarnaast hebben we uiteraard ook te maken met doorgaande ontwikkelingen en reguliere werkzaamheden die onze aandacht vergen. Die komen in bijlage 1 aan bod. De gedetailleerde uitwerking van deze speerpunten vindt plaats in de jaarlijkse uitvoeringsplannen voor alle gebieden.

Speerpunt		Betrokken partijen
1	Behoud maatschappelijke voorzieningen	Inwoners (inclusief belangenvereniging), maatschappelijke organisaties, gemeente
2	Meer verbinding tussen Ipse de Bruggen en dorp Zwammerdam	Inwoners (inclusief belangenvereniging), maatschappelijke organisaties, gemeente
3	Wonen op maat: nieuwbouw voor starters	Inwoners (inclusief belangenvereniging), Woonforte, gemeente
4	Fysieke en digitale bereikbaarheid	Gemeente, glasvezel-bedrijven, Provincie

3.1 Behoud van maatschappelijke voorzieningen

Het dorp heeft zelf het initiatief genomen om te komen tot een multifunctionele accommodatie en trekt hierin samen op met de gemeente. Het is de bedoeling dat deze accommodatie uitgroeit tot ontmoetingsplaats en dorpshuis. Hierin worden straks de basisschool, de kinderopvang en de brandweer gehuisvest in combinatie met de al bestaande

accommodatie van de voetbal vereniging VVZ, met eveneens ruimte voor verschillende welzijns- en vrijetijdsactiviteiten. De komende tijd staat in het teken van het ontwerp en de bouw van deze accommodatie aan de Spoorlaan. De gemeente ondersteunt bij het ontwikkelen van een haalbaar en duurzaam exploitatie- en beheermodel.

Doel:

De basisvoorzieningen zijn genoeg aanwezig om de leefbaarheid in stand te houden.

3.2 Meer verbinding tussen Ipse de Bruggen en Dorp Zwammerdam

Op verschillende manieren wordt onderzocht hoe de verbinding tussen Ipse de Bruggen en het dorp Zwammerdam verstevigd kan worden:

- Er zijn vier werkgroepen actief - op de onderwerpen zorg, infrastructuur/beheer, wonen en voorzieningen - die onderzoeken wat er nodig is om relaties te versterken. Er wordt gekeken naar de wensen en

behoeften van beide kanten, naar de voordelen voor het hele dorp op korte en op lange termijn, en naar de mogelijkheden om voorzieningen beter met elkaar te delen. Uiteraard wordt er ook met elkaar gesproken over de verbinding en het draagvlak voor deze integratie en over de financiële onderbouwing.

- Ideeën die in de werkgroepen aan bod komen zijn (onder anderen):
 - bouwen van woningen op het terrein van Ipse de Bruggen;
 - in samenwerking oprichten van kleinschalige winkeltjes;
 - meer en betere zorg voor ouderen en inwoners middels gedeeld gebruik van voorzieningen Ipse de Bruggen.
- Het vertrouwen tussen de inwoners van Zwammerdam en het bestuur van Ipse de Bruggen vraagt aandacht. In de komende periode zal door goede communicatie gewerkt worden aan het herstel van het vertrouwen.

Doel:

Er is een positief verloop in de verbinding tussen Ipse de Bruggen en Dorp Zwammerdam waarbij rekening is gehouden met de wensen en behoeften van beide kanten.

3.3 Wonen op maat: nieuwbouw voor starters

De woningbehoefte in Zwammerdam bestaat uit woningen voor starters en in het middeldure segment. Vanuit de belangenvereniging wordt aangegeven dat er eerst een inhaalslag gepleegd moet worden aangezien er al jaren geen nieuwbouw heeft plaatsgevonden. Nieuwbouw draagt bij aan het algemene belang om jonge stellen en gezinnen voor Zwammerdam te behouden en/of aan te trekken.

De locaties die mogelijk in beeld zijn voor woningbouw zijn onder anderen: Spoorlaan, langs de Oude Rijn, het terrein van de brandweerkazerne, het BAM terrein en mogelijk het vrachtwagenparkeerterrein. De gemeente vervult in dit proces een faciliterende rol op het gebied van grondlocaties, maar of er daadwerkelijk gebouwd wordt, is afhankelijk van ontwikkelaars en woningcorporaties.

Doel:

Er worden meer woningen voor starters en ouderen gecreëerd. Hierbij wordt rekening gehouden met de toekomstige woningbehoefte.

3.4 Fysieke en digitale bereikbaarheid

- Het is voor Zwammerdam van groot belang dat de bereikbaarheid met het openbaar vervoer verbeterd wordt. De gemeente heeft dit speerpunt overgenomen in haar eigen OV-visie en voert hiertoe een actieve lobby bij de provincie Zuid-Holland, die in 2020 de nieuwe concessie zal uitgeven.
- Om ook de digitale bereikbaarheid te verbeteren met betere internetverbindingen, streeft Zwammerdam naar een glasvezelnet binnen en buiten het dorp. De inwoners zijn aan zet om contact te zoeken met de glasvezelondernemers. De gemeente faciliteert waar nodig.

Doel:

De fysieke en digitale bereikbaarheid van Zwammerdam zijn verbeterd.

4

Uitvoering van het dorpsplan

Werkwijze

In Zwammerdam hebben we te maken met diverse formele en informele contacten. Die contacten zijn een belangrijke informatiebron voor wat er werkelijk speelt in het dorp, zowel in de openbare ruimte als achter de voordeur. Als gemeente hechten wij veel belang aan de taak van signaleren, informeren en opbouwen en onderhouden van het netwerk. Dit is ook verwoord in één van de strategische lijnen van onze gemeente ('het gemeentehuis uit') en in het coalitieakkoord 2018-2022 ('we werken van buiten naar binnen'). Onze werkwijze voor de uitvoering van het dorpsplan bestaat uit:

- Het onderhouden en ontwikkelen van contacten met inwoners, belangenvereniging, ondernemers, vrijwilligers, sleutelfiguren enzovoort, ook via social media.
- Delen van signalen vanuit het netwerk met collega's, management en bestuur.
- Vroegtijdig anticiperen op vraagstukken en in samenwerking met betrokken partijen interventie strategieën ontwikkelen en uitvoeren.

- Maken van een jaarlijks uitvoeringsplan/wijkagenda met de Belangenvereniging.

Resultaat:

- effectieve en efficiënte communicatie binnen het dorpsnetwerk;
- partnerschap in de buurt op basis van een democratisch akkoord;
- de-escaleren van incidenten in het dorp.

Metten van resultaten uit de wijkplannen

De resultaten die horen bij de speerpunten en de doelen worden op verschillende wijze gemeten: via indicatoren uit de belevingspeiling, metingen in het openbaar gebied, het ophalen van verhalen en het zichtbaar maken van resultaten met beeldmateriaal. Jaarlijks worden uitvoeringsplannen gemaakt waar de SMART resultaten in verwerkt zijn.

Bijlage 1: Doorgaande ontwikkelingen en reguliere activiteiten

Domein	Onderwerp	Activiteit
Sociaal domein	Zorg coöperatie	Ondersteuning van de Zorg coöperatie, een inwonersinitiatief dat vraag en aanbod voor lichte hulp en ondersteuning met elkaar verbindt. Daar waar nodig geeft Tom in de buurt advies en ondersteuning.
	Tom in de buurt	Tom in de buurt coördineert het gezamenlijk aanbod van zorg- en welzijnsdiensten, verbindt bestaande initiatieven en speelt in op vragen die bij inwoners leven. In Zwammerdam ligt de focus op vergrijzing, eenzaamheid en mantelzorg. Tom in de buurt organiseert op dinsdagmiddag een inloopspreekuur in De Zwanenburg.
	Participatie	Om de grote betrokkenheid van de inwoners te behouden, zetten we met de leefbaarheidsbudgetten in op de ondersteuning van bewonersinitiatieven, vrijwilligersorganisaties en verenigingen. Bovendien investeren we in een goede samenwerking met de belangenvereniging Zwammerdam.
Duurzaamheid	riolering vervanging	Bij de riolering vervanging duurzaamheid waar mogelijk aandacht te geven.
	Steenbreek	Aandacht aan operatie Steenbreek door inwoners te laten zien wat de gevolgen zijn van de oprukkende verstening voor de wateroverlast. We sturen op meer bewustwording en zetten gezamenlijk in op de vergroening van tuinen, daken, straten en wijken om het riool te ontlasten en de biodiversiteit te bevorderen.
	Multifunctionele accommodatie (MFA)	De nieuwe multifunctionele accommodatie duurzaam en energieneutraal krijgen.

Toerisme en recreatie bevorderen	Romeinse rijk	De Limes lijn van het Romeinse rijk zal gepromoot worden om het toerisme en recreatie in Zwammerdam te bevorderen.
Infrastructuur		Zegwaartseweg voor 2023.
		Reconstructie van het Kerkplein, Kerklaan, Kerkstraat, Burgemeester Hoogenboomstraat, Hellenbroeckstraat, Van Aerssenstraat, Van Oordstraat, Vosholstraat en Molenstraat.
		Reconstructie Spoorlaan en omgeving in 2020.
		De beide bruggen in Zwammerdam worden vervangen. Dit geeft tijdelijk mobiliteitsproblemen maar zorgt uiteindelijk wel voor een betere ontsluiting van het dorp.

Bijlage 2: Cijfers van het dorp

SLECHTER DAN GEMIDDELDE

GELIJK AAN GEMIDDELDE

HOGER DAN GEMIDDELDE

Veiligheid

Onveilig in eigen wijk	9%
Slachtoffer geweld	1%
Slachtoffer vermogensdelicten	6%
Slachtoffer vernielingen	5%
Slachtoffer cybercrime	15%
Gevaar vanuit bedrijven	4%
Tevreden met politie	17%
Sociale overlast	6%
Sociale cohesie	6,9

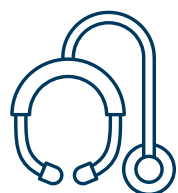
Sociaal-economisch

Bijstandontvangers	1,6%
Langer dan 3 jaar in de bijstand	0,3%
Arbeidsongeschikt	32,1%
WW	2,9%
Sociaal minimum	2,8%
Gemiddeld inkomen per inwoner	26.500
Moeite met rondkomen	15%
Risicovolle schulden	10%

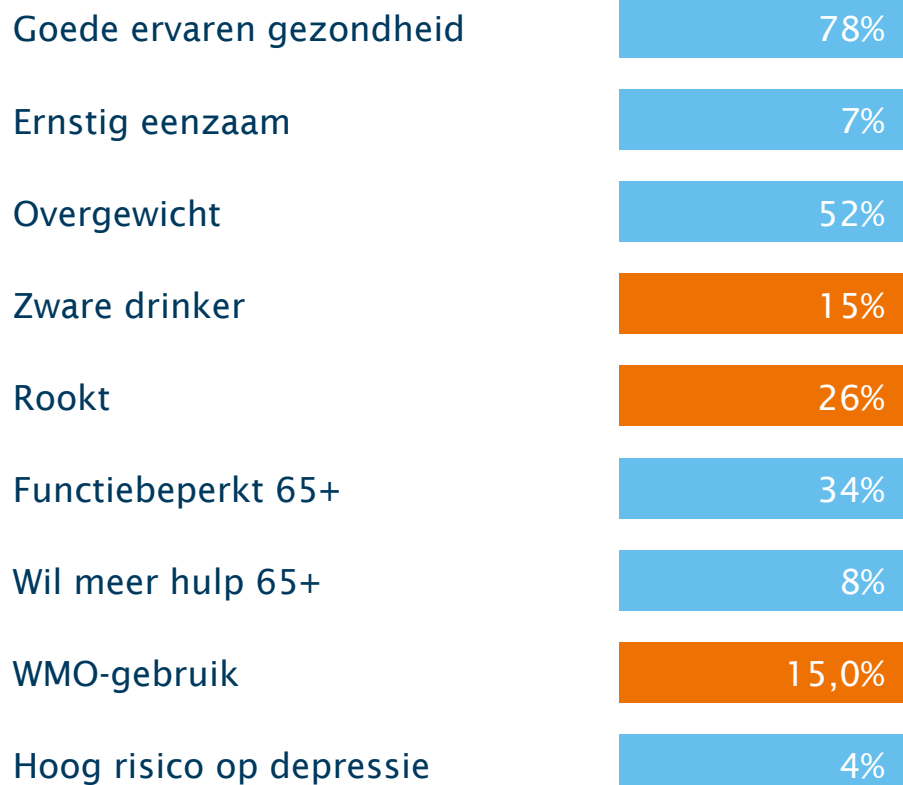
SLECHTER DAN GEMIDDELDE

GELIJK AAN GEMIDDELDE

HOGER DAN GEMIDDELDE

Gezondheid en zorg

Fysiek

Kerncijfers

	Zwammerdam	Gemeente
Oppervlakte in hectare	160	13.250
Aantal inwoners per km ²	1.245	854
Aantal inwoners	1.907	109.657
% 0-19 jaar	18%	23%
% 20-64 jaar	66%	58%
% 65+ jaar	16%	18%
% Nederlandse herkomst	88%	81%
% westerse herkomst	8%	9%
% niet-westerse herkomst	5%	10%

Kerncijfers

	Zwammerdam	Gemeente
Aantal geboortes	15	822
Aantal sterftes	15	1.093
Aantal huishoudens	585	46.088
% eenpersoonshuishoudens	27%	32%
% huishoudens zonder kinderen	35%	31%
% huishoudens met kinderen	40%	37%
Aantal woningen	604	46.723
% laagbouw	91%	66%
% hoogbouw	9%	34%

Kerncijfers

	Zwammerdam	Gemeente
% Koopwoningen	59%	63%
% Huurwoningen	41%	37%
% Gebouwd na 2000	15%	13%
Aantal arbeidsplaatsen per 100 inw.	120	41
Aantal bedrijven per 100 inw.	6	8
M ² kantoren per 100 inw.	47	191

[Meer info](#)

Stadhuisplein 1
Postbus 13
2400 AA Alphen aan den Rijn
Telefoon: 140172
gemeente@alphenaandenrijn.nl
www.alphenaandenrijn.nl